

De politieke opiniepeilingen in België in 1989

---

door Erwin DAS,

Assistent aan de Afdeling Politologie
van de Katholieke Universiteit te Leuven.

Dit jaarlijks overzicht (sedert 1974) van de politieke opiniepeilingen in België is gerubriceerd volgens de grote beleidssectoren: buitenlandse politiek, sociale politiek, economische politiek, financiële politiek, binnenlandse politiek en culturele politiek. Peilingen die weinig of geen betrekking hebben op politiek als dusdanig, zijn ondergebracht in de rubriek "Andere peilingen".

In de inventaris wordt van elke peiling de titel gegeven, een beknopte omschrijving van de inhoud, het instituut dat de peiling doorvoerde, het tijdstip van de bevraging, de omvang en de aard van de steekproef, het aantal vragen, de opdrachtgever en de bibliografische gegevens van de publikatie(s). Het teken X staat voor vertrouwelijk of onbekend.

Deze inventaris werd samengesteld aan de hand van een grondige analyse van de voornaamste Belgische dagbladen - De Standaard, De Morgen, Het Laatste Nieuws, De Financieel Economische Tijd, Le Soir, La Libre Belgique en L'Echo de la Bourse - en weekbladen - Knack, Le Vif/L'Express (Pourquoi-Pas?) en Trends/Tendances. Tevens dankt de samensteller de peilingsinstituten voor de waardevolle aanvullingen en correcties.

A. BUITENLANDSE POLITIEK.

2. Europese politiek.

a) De publieke opinie in de Europese Gemeenschap in het voorjaar van 1989.

De Europese Gemeenschap vandaag. De impact van 1992. De sociale dimensie en het Europa van de Burger. Het Europees Parlement en de Europese verkiezingen. Maatschappelijke problemen in Europa: de Europeanen en de wetenschap, het Europees Programma voor Kankerbestrijding, bescherming tegen radioactiviteit, politieke actie en oordeel over geweld.

DIMARSO. 20-31 maart 1989. Nationale quotasteekproef van 1002 personen van 15 jaar en ouder. Veertigtal vragen. Opdrachtgever: Commissie van de Europese Gemeenschappen.

Publikatie: *Eurobarometer nr. 31*. Commissie van de Europese Gemeenschappen. Brussel, juni 1989.

b) De armoede-ervaring in Europa in 1989.

Hoe ervaren de Europeanen de armoede? Komen ze in hun dagelijks leven in aanraking met armen? Hoe verklaren zij dit fenomeen? Hoe de armoede bestrijden? Eigen levensomstandigheden.

DIMARSO. 21 juni - 3 juli 1989. Nationale quotasteekproef van 1028 personen van 15 jaar en ouder. Dertigtal vragen. Opdrachtgever: Commissie van de Europese Gemeenschappen.

Publikatie: *Eurobarometer, spec.nr. over armoede*. Commissie van de Europese Gemeenschappen. Brussel, maart 1990.

c) De publieke opinie in de Europese Gemeenschap in het na-jaar van 1989.

De Europese Gemeenschap vandaag. De eenheidsmarkt: tot waar, wanneer en voor wie? De Europese Gemeenschap en de wereld: het Oosten, het Westen, de U.N.O. Parlement, democratie en toekomst van de gemeenschap. Maatschappelijke problemen in Europa: het hebben van kinderen en de rol van het gezin vandaag; huisvesting: leefomstandigheden in de Europese Gemeenschap; de Europeanen en het geloof; volksgezondheid: drugs, alcoholisme, aids en kanker.

DIMARSO. 6 - 10 november 1989. Nationale steekproef met random-start van 508 personen van 15 jaar en ouder (telefonische enquête). Vijftien vragen. Opdrachtgever: Commissie van de Europese Gemeenschappen.

Publikatie: *Eurobarometer nr. 32*. Commissie van de Europese Gemeenschappen. Brussel, december 1989. Volume I en II.

d) Europa 1992.

Attitudes van de Vlamingen t.a.v. de Europese verkiezingen en Europa 1992.

DIMARSO. Laatste week van mei 1989. Aselecte telefonische enquête bij 600 Vlaamse kiesgerechtigden. Negentien vragen. Opdrachtgever: weekblad Panorama.

Publikatie: *Panorama*, 20 juni 1989.

e) Zie ook peiling C.5.a., E.3.a. en E.5.d.

4. Oost-West-betrekkingen.

a) Grote raketten-enquête.

Bedreiging door de U.S.S.R. Noodzaak van Amerikaanse kernwapens in België en West-Europa. Bereidheid van de U.S.S.R. tot verdere ontwapening.

MARKETING UNIT. 22 - 28 september 1989. Nationale steekproef van 1007 Belgen van 15 jaar en ouder. Vijf vragen. Opdrachtgever : de Internationale van Oorlogstegenstanders.

Publikatie : *Humo*, 6 april 1989.

b) Gorbachov.

De Belgische publieke opinie over Gorbachov.

SOBEMAP. 16 - 20 oktober 1989. Nationale telefonische enquête bij 500 personen van 15 jaar en ouder. Vijf vragen. Opdrachtgever : Le Soir.

Publikatie : *Le Soir*, 13 november 1989.

c) De hereniging van Oost- en West-Duitsland.

Inhoud : cf. titel.

DIMARSO. 1 - 2 december 1989. Nationale aselechte steekproef van 995 personen van 15 jaar en ouder (Computer Assisted Interviewing). Twee vragen. Opdrachtgever : Het Laatste Nieuws.

Publikatie : *Het Laatste Nieuws*, 5 december 1989.

d) Zie ook peiling A.5.d.

5. Defensiepolitiek.

a) Legerdienst.

Opinie van de milicien over het nut, de rol en de organisatie van het Belgisch leger.

UNIOP-INUSOP. Voorjaar 1989. Representatieve steekproef van 3000 dienstplichtigen. Aantal vragen : X. Opdrachtgever : de Minister van Landsverdediging.

Publikatie : *De Morgen*, 23 oktober 1989 (overname uit het militair weekblad *Vox*).

b) Het militair beroepskader doorgelicht.

Opinie van de beroepsmilitair over zijn werkomgeving, carrière en materieel.

UNIOP-INUSOP. Juni 1989. Representatieve steekproef van 3000 beroepsmilitairen. Aantal vragen : X. Opdrachtgever : de Minister van Landsverdediging.

Publikatie : *De Morgen*, 17 augustus 1989.

c) Militaire dienstplicht.

Beeldvorming. Nut. Dienstplicht versus beroepsleger. Gevoel van bedreiging. Revalorisatie van de militaire dienst. Burgerdienst. Dienstplicht voor meisjes.

SOBEMAP. 28 augustus - 20 september 1989. Nationale steekproef van 500 personen van 15 jaar en ouder (face to face omnibus). Acht vragen. Opdrachtgever : Le Soir.

Publikatie : *Le Soir*, 3 en 4 oktober 1989.

d) 50 jaar W.O. II en 40 jaar N.A.T.O.

Kennis over en interesse voor W.O. II. Opinie over de N.A.T.O. Kernwapens. Toekomstverwachtingen. Geliefdheid van de Duitsers, de Sovjets en de Japanners. Bereidheid tot verdediging van het vaderland.

DIMARSO. De steekproef- en onderzoeksgegevens zijn niet gekend.

Publikatie : *De Morgen*, 14 november 1989.

e) Defensiebudget.

Moet het Belgische defensiebudget verhoogd worden, constant blijven, of moet het verlaagd worden ?

DIMARSO. Tijdstip van bevraging : X. Nationaal gestratificeerde steekproef van een duizendtal personen van 18 jaar en ouder. Eén vraag. Opdrachtgever : De Morgen.

Publikatie : *De Morgen*, 18 december 1989.

f) Zie ook peiling A.4.a.

B. SOCIALE POLITIEK.

1. Regime van de arbeid.

a) Waardering van vrije tijd.

Vermindering arbeidsduur tegenover meer vrije tijd en verlies aan inkomen. Vrijtijdsbesteding.

FONDATION TRAVAIL - UNIVERSITE. Tijdstip van bevraging : X. Steekproef van 1500 actieve en niet-actieve personen uit Wallonië en Brussel. Aantal vragen : X. Opdrachtgever : Equipes Populaires (M.O.C.).

Publikatie : *Le Soir*, 23 oktober 1989.

2. Tewerkstellingsbeleid.

a) Tewerkstellingskansen na mislukte studies.

Beschrijving van de onderzoekspopulatie. Duur van de werkloosheidsperiode. Factoren die de werkloosheidsduur beïnvloeden. Arbeidstevredenheid.

ICSOP-IMSA (IAO). 5 - 23 mei 1989. Steekproef van 1588 Brusselse jongeren die hun studies voortijdig (wegens mislukking) hebben stopgezet. Zesendertig vragen. Opdrachtgever: Staatssecretaris voor het Brussels Gewest J. Valkeniers.

Publikatie: *De Morgen*, 17 juni 1989 en *La Libre Belgique*, 17 en 18 juni 1989.

b) Zie ook peiling C.5.c.

3. Beroepsorganisaties.

a) De grote vakbondsenquête.

Onderzoek naar de relatie tussen de Belgische werknemers en de syndicaten.

UNIOP-INUSOP. 10 mei - 9 juni 1988. Nationaal gestratificeerde quotasteekproef van 2710 personen. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: A.B.V.V.

Publikatie: de algemene dagbladpers, eind maart - begin april 1989.

b) Zie ook peiling C.5.c.

6. Volksgezondheid.

a) Verslaving bij de Oostvlaamse jeugd.

Onderzoek naar het drug-, alcohol- en tabakgebruik bij adolescenten in Oost-Vlaanderen.

R.U.G. September - november 1988. Steekproef van 1877 jongeren van 14 tot 19 jaar uit 36 Oostvlaamse scholen van alle netten uit het algemeen, het beroeps- en het technisch secundair onderwijs. Een honderdtal vragen. Opdrachtgever: de Oostvlaamse Provinciale Commissie voor het voorkomen van misdadigheid.

Publikatie: de Nederlandstalige dagbladpers, 17 mei 1989.

b) Jongeren en aids.

Onderzoek naar het seksueel gedrag van de Belgische jeugd.

U.I.A. en U.L.G. Eind 1989. Gestratificeerde steekproef van 806 jongeren (458 nederlandstaligen en 348 franstaligen) van 15 tot 23 jaar. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: het Staatssecretariaat voor Volksgezondheid.

Publikatie: *De Morgen*, 18 maart 1989.

c) Overconsumptie van geneesmiddelen.

Oorzaken. Beleidsmaatregelen.

ICSOP-IMSA. 3 - 20 februari 1989. Nationaal gestratificeerde quotasteekproef van 1000 personen van 18 jaar en ouder. Honderdtal vragen. Opdrachtgever: Ministerie van Sociale Zaken.

Publikatie: in de gespecialiseerde pers.

d) Evaluatie van de gezondheidsvoorlichting.

Inhoud: cf. titel.

ICSOP-IMSA. 3 - 20 februari 1989. Steekproef van 1000 franstalige Belgen (500 Walen en 500 Brusselaars) van 18 jaar en ouder. Honderdtal vragen. Opdrachtgever: de Franse Gemeenschap.

Publikatie: X.

e) Leven met kanker.

Kennis over en houding t.o.v. kanker. Voorkomen van kanker. Financiële steun aan het wetenschappelijk onderzoek ter bestrijding van kanker.

SOBEMAP. 22 februari - 1 maart 1989. Nationale representatieve steekproef van 1000 personen van 15 jaar en ouder (face to face omnibus). Elf vragen. Opdrachtgever: Le Soir.

Publikatie: *Le Soir*, 6 en 7 maart 1989.

f) Beeld van de ziekenhuizen in Henegouwen.

Inhoud: cf. titel.

ICSOP-IMSA. 28 april - 10 mei 1989. Representatieve steekproef van 1196 inwoners van de provincie Henegouwen. Honderdveertig vragen. Opdrachtgever: X.

Publikatie: X.

g) Het gebruik van natuurlijke hormonen in de Belgische melkveeteelt.

In welke mate en onder welke omstandigheden zijn melkveehouders bereid natuurlijke stoffen (eiwithormonen) te gebruiken en vinden ze het al of niet schadelijk voor zowel mensen als dieren?

ITC. Juni 1989. Nationale enquête bij 300 melkveehouders, gedeeltelijk telefonisch, gedeeltelijk face to face. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: X.

Publikatie: X.

10. Leefmilieu en ruimtelijke ordening.

a) Loodvrije benzine.

Kennis, gedrag en attitude van de Belgische automobilist t.o.v. loodvrije benzine.

DIMARSO. Laatste week van januari, van april en van juli 1989. Nationale telefonische enquête bij telkens een 800tal autobestuurders. Tien vragen. Opdrachtgever: Dimarso.

Publikatie: de algemene dagbladders.

b) De inwoners van Bergen keuren hun stad.

Identiteit van de stad. Stadsrenovatie. Toeristische bezienswaardigheden. De samenleving binnen groot-Bergen.

ICSOP-IMSA. 8 - 15 juli 1989. Steekproef van 1008 inwoners van Bergen. Honderdtal vragen. Opdrachtgever: de Minister van Ruimtelijke Ordening van het Waalse Gewest.

Publikatie: *La Libre Belgique*, 3 oktober 1989.

c) Zie ook peiling C.6.a.

11. Welzijn.

a) Zie peiling A.2.b.

C. ECONOMISCHE POLITIEK.

2. Organisatie van de economie.

a) Zie peiling C.5.c. en C.9.b.

5. Conjunctuurpolitiek.

a) Conjunctuurenquête consumenten.

Beoordeling van de algemene en persoonlijke economische situatie en verwachtingen voor de toekomst.

DIMARSO. Eerste veertien dagen van elke maand. Nationale quotasteekproef van ongeveer 2000 personen van 15 jaar en ouder. Vijftien vragen. Opdrachtgever: Commissie van de Europese Gemeenschappen.

Publikatie: *European Economy. Supplement B: Business and consumer survey results*. Commissie van de Europese Gemeenschappen. Brussel, maandelijks.

b) Vlaamse K.M.O.-barometer.

Onderzoek naar het sociaal-economisch klimaat bij de Vlaamse kleine en middelgrote ondernemingen.

MARKETING DEVELOPMENT en BBM. Trimesterieel. Telefonische enquête bij een representatief staal kleine en middelgrote ondernemingen uit de handel en verwerkende nijverheid (tot 50 werknemers). Aantal vragen : X. Opdrachtgever : N.C.M.V.

Publikatie : o.a. *De Standaard*, 18 mei 1989.

c) Het imago van de Belgische onderneming.¹

De overheid en de privé. De bedrijfswereld versus de syndicaten. Recht op arbeid. Stakingsrecht. Onderneming en fiscaliteit. Oorzaken van en oplossingen voor het werkloosheidsprobleem. De troeven van de Belgische bedrijven met het oog op 1992. De vraag naar informatie binnen de onderneming. Studiekeuze en troeven voor de arbeidsmarkt. Mobiliteit.

SOBEMAP. Oktober 1987 - januari 1988. Nationale representatieve steekproef van 850 volwassenen van 25 jaar en ouder en van 500 jongeren van 18 tot 24 jaar. Aantal vragen : X. Opdrachtgever : het Instituut van de Onderneming (I.V.O.).

Publikatie : *De Standaard* en *La Libre Belgique*, 16 maart 1989.

d) Bedrijfsbarometer.²

Grootte, sector, anciënniteit van bedrijf. Allerlei bedrijfseconomische gegevens (omzet, winst, tewerkstelling, investeringen, e.d.m.). Algemeen economische vooruitzichten. Europa 1992.

SOBEMAP. Februari 1989. Nationale representatieve telefonische enquête bij 300 K.M.O.'s en 100 grote bedrijven. Vijfendertig vragen. Opdrachtgevers : De Financieel Economische Tijd en L'Echo de la Bourse.

Publikatie : *De Financieel Economische Tijd* en *L'Echo de la Bourse*, 23 mei 1989.

(1) Cf. soortgelijke onderzoeken in 1977 en 1984.

(2) Zie ook de V.B.O.-enquête (i.s.m. de Nationale Bank) in het voorjaar van 1989 m.b.t. de Belgische bedrijven en de economische expansie na 1992 (*De Financieel Economische Tijd* en *L'Echo de la Bourse*, 25 mei 1989).

e) Zie ook peiling C.9.a.

6. Energiebeleid.

a) Houding van de Belgische bevolking tegenover kernenergie.

Hoe staat de Belgische bevolking tegenover kernenergie? Voor- en nadelen ervan. Gevolgen voor het milieu. Alternatieve mogelijkheden.

ITC. December 1989. Nationale representatieve steekproef van 2554 personen van 16 jaar en ouder. Vierentwintig vragen. Opdrachtgever: X.

Publikatie: X.

7. Infrastructuur - vervoer - communicaties.

a) De grote openbare werken.

Wat vinden de Belgen van de grote openbare werken?

MARKETING UNIT. 3 - 18 mei 1988. Nationale aselechte steekproef van 2005 personen. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: l'Association des entrepreneurs belges de travaux de génie civil (A.D.E.B.).

Publikatie: de algemene dagbladders, einde februari - begin maart 1989.

8. Industriële politiek.

a) De Vlaamse spitstechnologie.

Profiel van de Vlaamse 'high-tech' bedrijven: kapitaalstructuur, tewerkstelling, omzet, export. Actie Derde Industriële Revolutie Vlaanderen. Europa 1992.

BBM. Tijdstip van bevraging: X. Een representatieve steekproef van bedrijven uit de vier grootste marktsegmenten van de Vlaamse 'high tech'. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: N.C.M.V.

Publikatie: *High-tech bedrijven in Vlaanderen. Wie loopt er in de spits?* (rapport).

Zie ook *Het Laatste Nieuws*, 13 april 1989.

b) Overheidssteun aan K.M.O.'s.

Overheidssteun voor het opstarten en de expansie van kleine en middelgrote ondernemingen.

ICSOP-IMSA. 8 - 18 april 1989. Representatieve steekproef van 928 inwoners van het arrondissement Namen. Achttien vragen. Opdrachtgever: het Waalse Gewest.

Publikatie: X.

11. Landbouwpolitiek.

- a) Zie peiling B.6.g.

D. Financiële politiek.

1. Investerings en sparen.

- a) **Beursbarometer.**

Verwachtingen inzake de evolutie op de beurs op korte (3 maanden) en middellange (6 maanden) termijn.

DIMARSO. Maandelijks telefonische enquête bij 18 Belgische beursspecialisten. Vijf vragen. Opdrachtgever: De Standaard.

Publikatie: *De Standaard*.

- b) **De spaarzame Belgen.**

Hoe beleggen de Belgen hun spaargeld? Geografie van het spaarwezen.

ICSOP-IMSA. 11 - 15 september 1989. Nationale steekproef van 1372 personen van 18 jaar en ouder. Acht vragen. Opdrachtgever: L'Echo de la Bourse.

Publikatie: bijzondere editie van *L'Echo de la Bourse*, oktober 1989.

3. Fiscale politiek.

- a) Zie peiling C.5.c.

E. BINNENLANDSE POLITIEK.

0. Kronieken en algemeenheden.

- a) **Populariteitsbarometer.**

Populariteit van leidende nationale politici.

DIMARSO. 30 januari - 2 februari 1989. Nationale systematische steekproef met random-start van 1023 kiesgerechtigden (telefonische enquête). Eén vraag. Opdrachtgever: Knack en Le Vif/L'Express.

Publikatie: *Knack*, 15 februari 1989.

---

(3) Voor het cijfermateriaal en bijhorende grafische voorstelling, zie: M. VERMINCK, Statistisch overzicht van het politieke jaar 1989. In: *Res Publica*, 1990, nr. 2-3, blz. 229-254.

b) Seizoensbarometer van de publieke opinie.³

Populariteit politici. Kiesintenties. Vertrouwen in Martens VIII. Beleidsprioriteiten.

MARKETING UNIT. 28 februari - 9 maart 1989. Nationale quotasteekproef van 2049 kiesgerechtigden. Vier vragen. Opdrachtgever: La Libre Belgique.

Publikatie: *La Libre Belgique*, 20 maart 1989.

c) Seizoensbarometer van de publieke opinie.³

Populariteit politici. Kiesintenties. Vertrouwen in Martens VIII. Beleidsprioriteiten.

MARKETING UNIT. 4 - 14 september 1989. Nationale quotasteekproef van 1968 kiesgerechtigden. Vier vragen. Opdrachtgever: La Libre Belgique.

Publikatie: *La Libre Belgique*, 18 september 1989.

d) Seizoensbarometer van de publieke opinie.³

Populariteit politici. Kiesintenties. Vertrouwen in Martens VIII. Beleidsprioriteiten.

MARKETING UNIT. 23 november - 8 december 1989. Nationale quotasteekproef van 1784 kiesgerechtigden. Vier vragen. Opdrachtgever: La Libre Belgique.

Publikatie: *La Libre Belgique*, 27 december 1989.

e) Politieke problemen.

Wat is het grootste probleem waaraan de politici dringend iets zouden moeten doen? Kiesgedrag bij de Europese verkiezingen.

DIMARSO. Juli 1989. Nationaal gestratificeerde steekproef van 506 kiesgerechtigden. Twee vragen. Opdrachtgever: Afdeling Politologie, K.U.Leuven.

Publikatie: rapport '*Politieke problemen*', augustus 1989.

f) Vanden Boeynants.

De publieke opinie beoordeelt VDB.

ICSOP-IMSA. 18 - 19 februari 1989. Aselecte telefonische enquête bij 250 Brusselaars en 250 Walen. Negen vragen. Opdrachtgever: Le Vif/L'Express.

Publikatie: *Le Vif/L'Express*, 24 februari 1989.

1. Organisatie van de staat.

a) De houding van de Belgen t.o.v. de staatshervorming.

De houding van de Belgen t.o.v. de federalisering en de vijfde grondwetsherziening. Het eenheidsgevoelen van de Belgen. Opinie t.o.v. de politieke partijen. Afschaffing van de stemplicht.

MARKETING UNIT. 13 - 21 januari 1989. Nationale quotasteekproef van 1006 kiesgerechtigden. Aantal vragen : X. Opdrachtgever : de v.z.w. 'Belgen fier het te zijn'.

Publikatie : de algemene dagbladpers, 16 maart 1989.

b) De houding van de Belgen t.o.v. het federalisme.

Inhoud : cf. titel.

UNIOP-INUSOP. Maart 1989. Representatieve steekproef uit de Belgische bevolking. Aantal vragen : X. Opdrachtgever : INUSOP.

Publikatie : Région wallonne. D'un état de fait à un état d'esprit. *Les Cabiers de l'INUSOP*, mei 1989.

c) De Revolutie-enquête.

Hoe revolutionair of anti-revolutionair is de Vlaams-Belgische ingesteldheid vandaag de dag?

DE MORGEN. 21 maart 1989. Enquête in het dagblad De Morgen met 379 respondenten. Vijfentwintigtal vragen. Opdrachtgever : De Morgen.

Publikatie : bijlage bij *De Morgen*, 26 mei 1989.

d) Revolutionair België.

Verwachtingen t.a.v. een revolutie in België en in West-Europa. De toekomst van de monarchie.

MARKETING UNIT. Tijdstip van bevraging : X. Nationale representatieve telefonische enquête bij 1000 personen. Vijftal vragen. Opdrachtgever : De Morgen.

Publikatie : bijlage bij *De Morgen*, 26 mei 1989.

e) De Belgen en de staatshervorming.

Vertrouwen in de nieuwe staatsinstellingen. Beleidsevaluatie. Verwachtingen t.a.v. het beleid van de Executieve van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Populariteit politici. Kiesgedrag bij de vorige nationale verkiezingen. Kiesintenties.

ICSOP-IMSA. 8 - 9 juli 1989. Nationale aselecte steekproef van 1500 kiesgerechtigden (500 per gewest). Vierentwintig vragen. Opdrachtgever : L'Echo de la Bourse.

Publikatie : *L'Echo de la Bourse*, 12 en 13 juli 1989.

f) Zie ook peiling E.3.d.

2. Nationale instellingen.

a) Weddeverhoging ambtenaren.

Hoogte van een eventuele weddeverhoging voor de ambtenaren en wijze van financiering.

DIMARSO. 2 - 6 oktober 1989. Nationale aselecte telefonische enquête bij 1000 personen van 18 jaar en ouder. Twee vragen. Opdrachtgever : De Morgen.

Publikatie : *De Morgen*, 17 oktober 1989.

b) Zie ook peiling E.1.d. en E.5.g.

3. Regionale en plaatselijke instellingen.

a) Brussel en het Europa van 1992.

Identiteit van de Brusselaars. Toekomst van Brussel. Europa 1992 en de gevolgen voor Brussel. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Communautaire problemen. Stemrecht voor E.G.-burgers.

SOBEMAP. November 1988. Steekproef van 300 Brusselaars van 15 jaar en ouder. Aantal vragen : X. Opdrachtgever : Europe Brussels International.

Publikatie : de algemene dagbladers, 21 februari 1989.

b) Beeldvorming van de Belgen over Wallonië.

Inhoud : cf. titel.

UNIOP-INUSOP. Februari 1989. Representatieve steekproef uit de Belgische bevolking. Aantal vragen : X. Opdrachtgever : X.

Publikatie : Région wallonne. D'un état de fait à un état d'esprit. *Les Cahiers de l'INUSOP*, mei 1989.

c) Mentaliteitsevolutie in Wallonië.

Deze enquête heeft tot doel de mechanismen te achterhalen die aan de basis liggen van de maatschappelijke identiteitsvorming van een bevolking en de verschillende dimensies van die identiteit te ontdekken.

CLEO-ULG. Maart 1989. Gestratificeerde quotasteekproef van 1000 Walen. Tweehonderdtal vragen. Opdrachtgever: het Waalse Gewest.

Publikatie: *L'évolution des mentalités en Wallonie*. In: *Région Wallonne*, maart 1990.

d) Evaluatie van het bestuurlijk optreden in Wallonië.

Kennis en waardering van de werking van het Waalse Gewest. Kennis van de nieuwe bevoegdheidsverdeling in de Bijzondere Wet van 8 augustus 1988.

CLEO-ULG. Maart 1989. Gestratificeerde quotasteekproef van 1000 Walen. Zeventigtal vragen. Opdrachtgever: het Waalse Gewest.

Publikatie: *L'évaluation de l'impact des actions des pouvoirs publics*. In: *Région Wallonne*, maart 1990.

e) Het moreel van de Walen.

Het moreel van de Walen volgens studieniveau, beroepscategorie, leeftijd, woonplaats...

SONECOM. Maart - april 1989. Steekproef van 500 Walen. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: La Cité.

Publikatie: *La Cité*, 25 mei 1989.

f) Het imago van Brussel in Vlaanderen.

Inhoud: cf. titel.

ACCENT. April 1989. Een zeer beperkte steekproef van 151 niet-Brusselse Vlamingen (diepte-interviews). Aantal vragen: X. Opdrachtgever: de Nederlandse Cultuurcommissie van het Brusselse Gewest (N.C.C.).

Publikatie: *De Standaard* en *De Morgen*, 25 april 1989.

g) Imago van de Provincie Henegouwen.

Kennis en beoordeling van de provinciale beleidsinstanties en van de voogdij-overheid. De provinciale beleidssectoren. De periodiciteit van de provinciale verkiezingen.

ICSOP-IMSA. 20 - 27 juli 1989. Representatieve steekproef van 1003 kiesgerechtigden uit de provincie Henegouwen. Zeventig vragen. Opdrachtgever: de Provincie Henegouwen.

Publikatie: X.

h) De Brusselaars en de Waalse Gemeenschap.

Houding van de franstalige Brusselaars t.o.v. de Walen. Samenhorigheidsgevoel: één Waalse Gemeenschap?

SONECOM. Oktober 1989. Telefonische enquête bij 300 franstalige Brusselaars. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: La Cité.

Publikatie: *La Cité*, 26 oktober 1989.

i) De Brusselaars over Brussel.

Wat vinden de Brusselaars van hun stad? Is Brussel nog leefbaar?

SONECOM. Oktober 1989. Telefonische enquête bij 300 franstalige Brusselaars. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: La Cité.

Publikatie: *La Cité*, 2 november 1989.

j) Wallobarometer.

Beeldvorming en verwachtingen van de diverse sociale lagen van de Waalse bevolking t.a.v. de regionale instellingen en personaliteiten. Kennis en waardering van de acties van het Waalse Gewest.

CLEO-ULG. November 1989. Gestratificeerde quotasteekproef van 1000 Walen. Tweehonderddrieënzestig vragen. Opdrachtgever: Het Waalse Gewest.

Publikatie: *Les opinions de la population en Wallonie*. In: *Région Wallonne*, maart 1990.

k) Zie ook peiling B.10.b., E.1.e., E.5.e., E.5.g., E.8.a., F.6.a. en F.6.b.

4. Politieke partijen.

a) Populariteit van de kandidaten-voorzitter van de P.R.L.

Inhoud: cf. titel.

ICSOP-IMSA. September 1989. Aselecte telefonische enquête bij 500 franstaligen van 18 jaar en ouder (250 Walen en 250 Brusselaars). Negen vragen. Opdrachtgever: *Le Vif/L'Express*.

Publikatie: *Le Vif/L'Express*, 22 september 1989.

b) Zie ook peiling E.1.a.

5. Verkiezingen.

a) Kiesintenties.⁴

Inhoud: cf. titel.

DIMARSO. Januari, februari, maart, april, mei, oktober, november en december 1989. Nationale steekproef met random-start van 1000 tot 1300 kiesgerechtigden (telefonische enquête). Drie vragen. Opdrachtgever: De Standaard en nadien De Morgen.

Publikatie: *De Standaard* (een laatste maal op 17 juni 1989) en *De Morgen* (een eerste maal op 18 oktober 1989).

b) Kiezen zonder kiesplicht.

De electorale gevolgen van de afschaffing van de kiesplicht.

SOBEMAP. 10 - 22 februari 1989. Nationaal gestratificeerde quotasteekproef van 1000 kiesgerechtigden (face to face omnibus). Drie vragen. Opdrachtgever: La Dernière Heure.

Publikatie: *La Dernière Heure*, 13 april 1989.

c) Opiniepeilingen.

Beïnvloeden opiniepeilingen tijdens de verkiezingsperiode het kiesgedrag van de kiezer?

ICSOP-IMSA. 4 - 5 maart 1989. Aselecte steekproef van 1000 franstalige (500 Waalse en 500 Brusselse) kiesgerechtigden (telefonische enquête). Zeven vragen. Opdrachtgever: ICSOP.

Publikatie: de resultaten werden bekend gemaakt en besproken tijdens een colloquium georganiseerd door ICSOP-IMSA aan EFAP (Ecole de formation aux métiers de la communication) te Brussel op 22 april 1989.

d) De Europese verkiezingen.

Kiesintenties. Populariteit kandidaten.

ICSOP-IMSA. 28 april - 5 mei 1989. Nationale representatieve steekproef van 1500 nederlandstalige en 1500 franstalige kiesgerechtigden. Twee vragen. Opdrachtgever: L'Echo de la Bourse.

Publikatie: *L'Echo de la Bourse*, 17 mei 1989.

---

(4) Voor het cijfermateriaal en bijhorende grafische voorstelling, zie: M. VERMINCK, Statistisch overzicht van het politieke jaar 1989. In: *Res Publica*, 1990, nr. 2-3, blz. 229-254.

e) De verkiezingen voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad.

Kiesintenties. Populariteit kandidaten.

ICSOP-IMSA. 28 april - 5 mei 1989. Representatieve steekproef van 1950 kiesgerechtigden uit de Brusselse kieskantons. Twee vragen. Opdrachtgever: Le Vif/L'Express.

Publikatie: *Le Vif/L'Express*, 12 mei 1989.

f) De impact van de affichecampagne n.a.v. de Brusselse regionale verkiezingen van 18 juni 1989.

Inhoud: cf. titel.

SONECOM. November 1989. Steekproef van 300 kiesgerechtigden uit het Brussels Gewest. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: X.

Publikatie: *La Libre Belgique*, 21 november 1989.

g) Het electoraat in de drie gewesten.

Kiesintenties. Politieke dossiers. De regionale overheden. De nationale regering.

ICSOP-IMSA. 2 - 5 december 1989. Nationale steekproef van 1494 kiesgerechtigden. Vierentwintig vragen. Opdrachtgever: L'Echo de la Bourse.

Publikatie: *L'Echo de la Bourse*, 14 december 1989.

h) Zie ook peiling A.2.a., A.2.d., E.0.b., E.0.c., E.0.d., E.0.e., E.1.a., E.1.e., E.3.a., E.3.g. en E.8.a.

6. Rechten en vrijheden.

a) Zie peiling C.5.c en E.12.b.

8. Taalproblemen en minderheden.

a) **Vlaamse Brusselaars over Brussel.**

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de verkiezingen van 18 juni 1989. Taal-kennis van de Brusselse Vlamingen en de taalproblematiek te Brussel. Verhuisplannen en beweegredenen. Europa en 1992.

ICSOP-IMSA. 28 april - 5 mei 1989. Steekproef van 500 'bewuste' nederlands-talige Brusselaars (diegenen die in het Brussels telefoonboek hun adres in het Nederlands lieten registreren). Twaalf vragen. Opdrachtgever: Vlaams Komitee voor Brussel.

Publikatie: de algemene dagbladders van 11 tot 16 mei 1989.

b) Zie ook peiling E.3.a.

9. Handhaving van de orde.

a) Het imago van de Belgische politiediensten.

Inhoud : cf. titel.

SOBEMAP. 10 - 23 november 1988. Nationaal gestratificeerde quotasteekproef van 1270 personen van 15 jaar en ouder. Vier vragen. Opdrachtgever : Le Soir.

Publikatie : *Le Soir*, 2 januari 1989.

10. Nasleep van de oorlogen.

a) Zie peiling A.5.d.

11. Vreemdelingenproblemen.

a) De Belgen en de migranten.

Beelden en houdingen m.b.t. de migranten. Spreiding en regionale verschillen. Verklaring. Relatie houding met sociale kenmerken. Feitelijke contact met migranten. Effect op politiek gedrag. Preferenties beleidsalternatieven. De realisatie van een wenselijk samenlevingsmodel.

S.O.I.-K.U.LEUVEN. 15 september - 1 december 1989. Nationale aselechte steekproef van 1605 kiesgerechtigden (664 uit Vlaanderen, 518 uit Wallonië en 423 uit Brussel) van 18 tot 75 jaar ; aangevuld met een steekproef van 140 kiesgerechtigden uit Genk en 130 kiesgerechtigden uit Borgerhout. Tweehonderdtal vragen en items. Opdrachtgevers : de Minister en de Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid.

Publikatie : J. BILLIET, A. CARTON en R. HUYS, *Onbekend of onbemind. Een sociologisch onderzoek naar de houding van de Belgen tegenover migranten*. Leuven, Sociologisch Onderzoeksinstituut, 1990.

b) De Vlaamse opinie over het migrantenvraagstuk.

De Vlaamse opinie over een aantal facetten van het migrantenvraagstuk.

ASSEOC. Eind 1989. Telefonische enquête bij 1018 Vlamingen. Tiental vragen. Opdrachtgever : PVV-fractie-leider van de Kamer W. Beysen.

Publikatie : de algemene dagbladpers, 6 januari 1990.

12. Levensbeschouwelijke problemen.

a) Legalisering van abortus.

Voorwaarden. Gevolgen. Scheiding van Kerk en Staat. Gevaar voor regerings-crisis.

SOBEMAP. 2 - 8 september 1989. Nationale telefonische enquête bij 500 personen van 15 jaar en ouder. Vijftal vragen. Opdrachtgever: Le Soir.

Publikatie: *Le Soir*, 19 en 20 september 1989.

b) De permissieve maatschappij.

De sexuele moraal. Houding van de Kerk. Houding tegenover censuur. Homosexualiteit. Aids.

SOBEMAP. 5 - 17 december 1988. Nationale representatieve steekproef van 1241 personen van 15 jaar en ouder (face to face omnibus). Tien vragen. Opdrachtgever: Le Soir.

Publikatie: *Le Soir*, 11, 13 en 14 februari 1989.

13. Verhouding staat en kerken.

a) Zie peiling E.12.a.

14. Verkeersproblematiek.

a) Het file-probleem.

Motivatie autogebruik. Het file-probleem. Voorgestelde oplossingen.

BURKE. Voorjaar 1989. Enquête bij een duizendtal automobilisten. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: Febiac.

Publikatie: de algemene dagbladers, 17 mei 1989.

b) Verkeers(on)veiligheid.

Rijgedrag. Dragen van veiligheidsgordel. Overdreven snelheid. Vrees voor auto-ongeval. Te nemen maatregelen om het groot aantal verkeersongevallen te verminderen.

SOBEMAP. 2 - 6 juni 1989. Nationale telefonische enquête bij 1000 personen. Achttal vragen. Opdrachtgever: Le Soir.

Publikatie: *Le Soir*, 12 en 13 juni 1989.

F. CULTUURPOLITIEK.

1. Onderwijs.

a) Het imago en de rol van het onderwijs.

Socio-grafische gegevens. Imago van het onderwijs. Waardering van het lerarenberoep. Evaluatie van het onderwijs. Verwachtingen t.a.v. het onderwijs. Keuze van onderwijsinstelling. Participatie aan het schoolleven.

LE SOIR - INAS. 20 september 1988. Enquête in het dagblad Le Soir met 7492 respondenten (5271 studenten, 1435 ouders en 786 leraren). Dertigtal vragen. Opdrachtgever: l'Institut d'Administration scolaire de l'Université de Mons (INAS).

Publikatie: *Le Soir*, 24, 25 en 26 april 1989.

2. Wetenschappelijk onderzoek.

a) Zie peiling B.6.e.

4. Vrijtijdsbesteding.

a) Zie peiling B.1.a.

5. Jeugd.

a) De culturele identiteit van de Waalse jeugd.

Maatschappelijke kenmerken van de Waalse jongeren. Hun levensvisie. Beeldvorming over Wallonië. Socio-politieke kennis.

CLEO-ULG. Januari 1989. Gestratificeerde quotasteekproef van 1000 Waalse jongeren van 12 tot 19 jaar. Honderdvijftigtal vragen. Opdrachtgever: de Minister van Onderwijs en Wetenschapsbeleid van de Franse Gemeenschap.

Publikatie: de franstalige dagbladpers van 20 en 21 december 1989.

b) De opinie van de Waalse jeugd.

Waardenschalen. De toekomstige ontwikkeling van Wallonië en de relaties met de buitenwereld. De nieuwe technologieën.

ULG en SES-GSW (UCL). Eerste helft 1989. Representatieve steekproef van 3000 laatste jaars humaniora-studenten uit Wallonië. Aantal vragen: X. Opdrachtgever: Minister van het Waalse Gewest A. Liénard.

Publikatie: de franstalige dagbladpers, 29 augustus 1989.

8. Massacommunicatie.

a) Geweld op T.V.

Opinie over geweld op T.V. Te nemen maatregelen.

MARKETING UNIT. 5 - 12 juni 1989. Telefonische enquête bij 474 franstalige Belgen van 15 jaar en ouder. Aantal vragen : X. Opdrachtgever : La Libre Belgique.

Publikatie : *La Libre Belgique*, 5 augustus 1989.

b) Reklame op BRT.

Opinie t.o.v. reclame op BRT - radio en - T.V.

DIMARSO. 4 - 8 december 1989. Nationale aselechte telefonische enquête bij 1000 personen. Twee vragen. Opdrachtgever : De Morgen.

Publikatie : *De Morgen*, 16 december 1989.

10. Toerisme.

a) Toeristische barometer.

Vakantiebestemming zomer 1989. Uitgaven. Vervoermiddel. Preferenties. Logies.

MARKETING UNIT. 4 - 14 september 1989. Nationale quotasteekproef van 1968 personen van 18 jaar en ouder. Zeven vragen. Opdrachtgever : La Libre Belgique.

Publikatie : Dossier spécial tourisme d'hiver, bijlage bij *La Libre Belgique* van 27 oktober 1989.

G. ANDERE PEILINGEN.

a) De figuur van de jaren '80.

De figuur van de jaren '80, nationaal en internationaal.

DIMARSO. 6 - 10 november 1989. Nationale aselechte telefonische enquête bij 1000 personen van 18 jaar en ouder. Twee vragen. Opdrachtgever : De Morgen.

Publikatie : *De Morgen*, december 1989.

b) De mannen of de vrouwen van 1989.

Wie is de man of de vrouw van 1989 op nationaal politiek en economisch vlak en op internationaal vlak?

SOBEMAP. De eerste week van de maand december 1989. Nationale representatieve steekproef van 1000 personen van 15 jaar en ouder. Drie vragen. Opdrachtgever : Le Vif/L'Express.

Publikatie : *Le Vif/L'Express*, 29 december 1989.

c) Decennium '90.

Verwachtingen. Welvaartsbedreigingen. Maatschappelijke problemen (milieu, misdaad, drugs, aids, dreiging U.S.S.R., dreiging kernoorlog). Pensioenleeftijd. Dominantie buitenlandse ondernemingen.

TRENDS. 28 december 1989. Enquête in het weekblad Trends met 422 respondenten. Zes vragen. Opdrachtgever : Trends.

Publikatie : *Trends*, 25 januari 1990.

d) De Belg verwacht...

DIMARSO - GALLUP INTERNATIONAL peilde voor het negende opeenvolgende jaar naar de toekomstverwachtingen van de burgers van dertig landen (waaronder België) op internationaal, sociaal, economisch en financieel vlak.

Publikatie : *De Standaard*, 2 januari 1990.

Adressenlijst van opiniepeilingsinstituten

BUREAU VOOR BEDRIJFSADVIES EN MARKETING (BBM), Stevinstraat 14, 1040 Brussel.

CENTRE LIEGEOIS D'ETUDE DE L'OPINION - UNIVERSITE DE LIEGE (CLEO - ULG), Boulevard du Rectorat 7, Sart Tilman, 4000 Luik.

DIMARSO, Lambermontlaan 78, 1030 Brussel.

ICSOP - IMSA (IAO), Reigerboslaan 100, 1170 Brussel.

ITC, Sneeuwbeslaan 20, 2610 Antwerpen - Wilrijk.

MARKETING DEVELOPMENT, Lambermontlaan 108, 1030 Brussel.

MARKETING UNIT, Louisalaan 430, 1050 Brussel.

SERVICE D'ENQUETES ET DE SONDAGES - UNIVERSITE CATHOLIQUE DE LOUVAIN (GROUPE DE SOCIOLOGIE WALLONNE) (SES - GSW), Place Montesquieu 1, 1348 Louvain-la-Neuve.

SOBEMAP, Marsveldplein 5, 1050 Brussel.

SOCIOLOGISCH ONDERZOEKSINSTITUUT - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT TE LEUVEN (S.O.I. - K.U.LEUVEN), E. Van Evenstraat 2C, 3000 Leuven.

SONECOM, Rue des Merciers 5, 1300 Waver.

UNIOP - INUSOP, Johannalaan 44, 1050 Brussel.